

Markedsudviklingen i 2008 for pengeinstitutter

1. Konklusioner

Pengeinstitutterne får brug for en stærk kapitalbase i de kommende år for at være rustet til at modstå større tab og udløb af ansvarlig lånekapital. Institutterne må derfor nøje overveje behovet for statsligt kapitalindskud. Sikkerhedsnettet, som blev spændt ud under pengeinstitutterne med bankpakken statsgaranti, har sikret institutternes funding på kortere sigt. På længere sigt - efter udfasningen af garantiordningen i 2013 - udestår en større refinansieringsrisiko.

Hovedtallene for pengeinstitutterne i 2008 var:

- Pengeinstitutterne tabte 5,5 mia. kr. før skat.
- Store nedskrivninger på udlån - næsten 28 mia. kr., hvilket er rekordhøjt i absolutte termer. I relative termer (i pct. af udlån og garantier) var nedskrivningerne dog ikke på højde med de årlige hensættelser til tab i starten af 1990'erne. Udviklingen med store nedskrivninger på udlån fortsatte i 1. kvartal 2009.
- Kerneindtjeningen i form af nettorente- og gebyrindtægter steg med 8,3 mia. kr. (13 pct.).
- Udlånsvæksten aftog betydeligt i 2008, men udlånet steg for året som helhed.
- Indlånsunderskuddet steg i 2008, så det nu nærmer sig 600 mia. kr.
- Pengeinstitutternes modstandskraft - kapitaloverdækningen over lovkravet - udgør 3 pct. af udlån og garantier.

Se appendiks 1 for generelle bemærkninger om statistikken bag analyseartiklen, herunder om datagrundlaget.

2. Hovedtendenser i pengeinstitutternes årsregnskaber

Uroen på de internationale finansielle markeder fortsatte ind i 2008, og dansk økonomi er nu tydeligt påvirket af både den internationale finansielle krise og de svage internationale vækstforhold, som især er slået igennem i 4. kvartal 2008 og i 2009. Det er stor usikkerhed om, hvor dyb og langvarig den realøkonomiske nedgang bliver. Konjunkturtilbagegangen påvirker pengeinstitutternes tab på udlån og presser deres kapitalbase. Kapitalbasen skal kunne modstå de tab, som følger i kølvandet på et konjunkturomslag, og samtidig være rustet til at løfte kreditformidlingsrollen i forhold til virksomheder og husholdninger.

Pengeinstitutterne i gruppe 1-4¹ fik samlet set et underskud i 2008 på 5,5 mia. kr. mod et overskud på knap 40 mia. kr. før skat i 2007. Se tabel 1 nedenfor.

¹ Ved udgangen af 2008 var 138 pengeinstitutter under Finanstilsynets tilsyn fordelt på grupperne 1-4. Dertil kommer 4 færøske pengeinstitutter. Gruppe 1-3 tegner sig for ca. 99 pct. af den samlede balancesum i pengeinstitutter. Appendiks 3 viser fordelingen af de enkelte pengeinstitutter inden for de respektive grupper 1-4.

Tabel 1: Pengeinstitutternes årsregnskaber 2004-2008

Mio. kr.	Gruppe 1-3 i alt					Vækst p.a.	
	2004	2005	2006	2007	2008	2004-2008	2007-2008
Resultat poster (uddrag)							
Netto renteindtægter	35.260	37.385	36.502	42.718	52.933	10,7%	23,9%
Udbytte af aktier mv.	1.072	768	1.516	1.335	906	-4,1%	-32,1%
Netto gebyrindtægter	15.191	17.629	17.942	19.963	18.403	4,9%	-7,8%
Netto rente- og gebyrindtægter	51.524	55.782	55.960	64.016	72.242	8,8%	12,9%
Kursreguleringer	3.610	5.179	12.582	7.032	-4.643	*	-166,0%
Udgifter til personale og administration	32.694	33.784	37.216	42.887	46.118	9,0%	7,5%
Nedskrivninger på udlån m.v.	1.638	-945	-1.950	-157	28.178	103,7%	*
Resultat af kapitalandele	8.589	7.648	8.945	11.655	5.566	-10,3%	-52,2%
Resultat før skat	29.796	35.128	42.426	39.730	-5.980	*	-115,1%
Skat	7.849	8.186	8.966	7.102	-345	*	-104,9%
Årets resultat	21.947	26.942	33.461	32.629	-5.635	*	-117,3%
Balance poster (uddrag)							
Tilgodehavender hos kreditinstitutter	488.991	628.403	629.021	726.641	552.184	3,1%	-24,0%
Udlån	1.066.846	1.341.855	1.690.699	2.140.681	2.274.064	20,8%	6,2%
Obligationer	598.391	585.656	680.732	759.306	883.638	10,2%	16,4%
Aktier m.v.	43.201	25.381	31.572	32.670	21.806	-15,7%	-33,3%
Gæld til kreditinstitutter	704.631	807.201	1.038.419	1.265.627	1.177.683	13,7%	-6,9%
Indlån	1.034.368	1.179.065	1.290.391	1.618.890	1.677.749	12,9%	3,6%
Udstedte obligationer	236.246	318.543	379.509	448.789	585.469	25,5%	30,5%
Egenkapital i alt	144.466	172.128	215.392	244.132	232.045	12,6%	-5,0%
Balance	2.521.755	3.002.959	3.477.381	4.279.336	4.728.376	17,0%	10,5%
Garantier	454.087	563.380	614.241	587.269	587.260	6,6%	0,0%
Øvrige forpligtelser	145.026	127.665	160.058	161.273	163.769	3,1%	1,5%
Udvalgte nøgletal (institutniveau)							
Solvensprocent	13,5	13,2	13,8	12,3	14,1		
Kernekapitalprocent	10,8	10,2	10,9	9,2	10,7		
Egenkapitalforrentning før skat	21,6	21,2	21,7	17,3	-2,5		
Indtjening pr. omkostningskrone	1,8	2,0	2,1	1,9	0,9		
Akkumuleret nedskrivningsprocent	1,8	1,0	0,7	0,5	1,6		
Årets nedskrivningsprocent	0,10	-0,03	-0,1	-0,02	1,0		
Udvalgte nøgletal (koncernniveau)							
Solvensprocent	10,5	10,5	11,2	10,2	12,7		
Kernekapitalprocent	8,1	7,9	8,7	7,5	9,4		

Anm.: Tallene fra resultatopgørelse og balance er instituttal. Et skift i regnskabsregler fra 1. januar 2005 betyder, at tallene ikke alle er helt sammenlignelige i alle årene. Det er især i forbindelse med værdiansættelse af udlån, at de nye regler efter 2005 adskiller sig fra de tidligere gældende regler. Dertil kommer, at pengeinstitutterne i 2008 indberetter efter nye solvensregler (Basel II). Det skal også bemærkes, at aktiver tilknyttet puljeordninger er udskilt i særskilt post fra 2005. Det betyder f.eks., at værdipapirbeholdninger ikke er sammenlignelige i alle årene. Ved udgangen af 2008 var der puljeaktiver for i alt 82 mia. kr. Tallene er baseret på de institutter, der eksisterede i de enkelte år. Omklassificering af finansielle instrumenter: I oktober 2008 blev det parallelt med en ændring af de internationale regnskabsstandarder også i de danske regnskabsregler muligt at omklassificere indregningen af værdipapirer i regnskabet. For de institutter, som har anvendt denne adgang til at reklassificere, indebærer ændringen, at institutterne i 2008 regnskabet ikke har indregnet et tab på de omklassificerede aktiver.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Pengeinstitutternes samlede underskud i 2008 kan især henføres til store nedskrivninger på udlån og kurstab på værdipapirbeholdninger mv.

Pengeinstitutterne har netto udgiftsført nedskrivninger på udlån for 27,9 mia. kr. mod en netto tilbageførsel på 157 mio. kr. året før.² En lignende stigning er ikke set tidligere.

Der var tab på værdipapirbeholdninger på 4,6 mia. kr. i 2008 mod en kursgevinst på 7 mia. kr. i 2007. Kursreguleringer indeholder både værdiregulering af udlån mv., værdipapirbeholdninger, valuta, afledte finansielle instrumenter og finansielle forpligtelser mv. Især kursregulering af aktier bidrager negativt.

Pengeinstitutternes nettorenteindtægter steg i 2008, fra 42,7 til 52,9 mia. kr. (24 pct.). I 2008 er rentemarginalen forøget på både erhverv og husholdninger.³ Dette skal ses i lyset af mange år med faldende rentemarginal.

Nettogebyrindtægter er faldet fra 19,9 til 18,4 mia. kr. (-8 pct.) i 2008, som følge af lavere gebyrer på værdipapirhandel, jf. tabel 2.

Tabel 2: Gebyrindtægter, 2007-2008

Mio. kr.	Værdipapir- handel og depoter	Betalings- formidling	Lånesags- gebyrer	Garanti- provision	Øvrige gebyrer og provisioner
2007	11.003	3.197	2.952	3.359	4.283
2008	10.029	3.249	3.048	3.359	4.308

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Gebyrindtægter fra værdipapirhandel og depoter udgør ca. 42 pct. af de samlede gebyrindtægter i 2008.

Resultat af kapitalinteresser, dvs. resultat af bank-, forsikrings- og realkreditdrift i datterselskabsform er faldet fra 11,6 mia. kr. i 2007 til 5,6 mia. kr. (52 pct.) i 2008.

Omkostninger til personale og administration er steget med 3,3 mia. kr. (9 pct.) i 2008.

Pengeinstitutternes udlånsvækst er aftaget betydeligt i 2008 for året som helhed, 6 pct. i 2008 for sektoren samlet set. Sammensætningen af udlånsvæksten og spredningen heri mv. gennemgås nærmere andetsteds i artiklen.

Fra balancetallene bemærkes også en større reduktion i tilgodehavender hos kreditinstitutter, hvilket skal ses i lyset af den internationale likviditetskrise, jf. også gennemgang af bankpakken i boks 1.

Solvenstillene

Solvens og kernekapitalprocenten er steget både på institutniveau og koncernniveau⁴, men pga. nye regler vanskeligt at sammenligne i forhold til året før. Udviklingen kan henføres til de nye Basel II regler i 2008, som især har bevirket lavere risikovægtede poster.⁵ Solvens- og kernekapitalprocent opgøres som henholdsvis basiskapital og kernekapital i forhold til risikovægtede aktiver, se tabellen herunder.

² Pr. 1. januar 2005 er nye regnskabsregler trådt i kraft, der bl.a. betyder, at udlån skal vurderes ud fra nye internationale målingsprincipper. Det er især i forbindelse med nedskrivning af udlån som følge af værdiforringelse, at de nye regler adskiller sig fra de tidligere gældende regler. Efter de nye regler skal der ikke længere foretages nedskrivning af udlån på baggrund af en sandsynliggjort risiko for fremtidigt tab (efter et forsigtighedsprincip), men alene foretages nedskrivning, hvor en eller flere begivenheder er indtruffet, som har medført en værdiforringelse (nedskrivning efter et neutralitetsprincip). Der skal være objektiv indikation på værdiforringelse.

³ På erhverv er rentemarginalen steget fra 2,4 til 2,6 procentpoint. På husholdninger er rentemarginalen steget fra 4,0 til 4,6 procentpoint i 2008, jf. Nationalbankens rentestatistik.

⁴ Opgørelsen på koncernniveau er baseret på tal fra de pengeinstitutter, der også indberetter som koncerner, dvs. en konsolideret opgørelse på grundlag af aktiviteter i både moderbank og datterselskaber.

⁵ De nye regler bevirker, at institutternes risikovægtede aktiver især på creditsiden indgår efter nye principper, der i højere grad end tidligere skal afspejle den bagved liggende kreditrisiko på udlånet. Det betyder f.eks. at udlån med lav risiko for misligholdelse også opnår en lavere risikovægt, og dermed et lavere kapitalkrav, efter de nye regler.

Tabel 3: Udviklingen i kapital og risikovægtede poster før og efter Basel II

mio. kr.	Gruppe 1			Gruppe 2			Gruppe 3			Gruppe 4		
	2007	2008	Pct.	2007	2008	Pct.	2007	2008	Pct.	2007	2008	Pct.
Kernekapital	138.879	144.140	3,8%	30.994	27.131	-12,5%	46.081	44.726	-2,9%	841	804	-4,4%
Basiskapital	192.271	194.580	1,2%	40.786	36.324	-10,9%	54.367	55.213	1,6%	855	823	-3,8%
Risikovægtede poster	1.656.260	1.356.380	-18,1%	352.358	355.639	0,9%	336.187	314.039	-6,6%	3.960	3.490	-11,9%
Balance	3.472.256	3.845.157	10,7%	450.626	529.515	17,5%	336.164	353.704	5,2%	4.485	4.640	3,5%
Kernekapitalprocent	8,35	10,65	2,30	8,80	7,62	-1,18	13,69	14,34	0,65	21,51	23,25	1,74
Solvensprocent	11,63	14,34	2,72	11,56	10,22	-1,35	16,16	17,55	1,39	21,84	23,84	1,99

Anm.: Både Roskilde Bank og ebh bank indgår i tabellen

Kilde: Indberetning til Finanstilsynet

I gruppe 1, 3 og 4 falder risikovægtede aktiver og både kernekapitalprocent og solvensprocent forøges. Det bemærkes, at dette sker på trods af, at balancen stiger i alle grupperne. Gruppe 2 er især påvirket af fald i kapitalen, hvilket kan henføres til store kredittab og negativ drift.

Tabel 4: Metode ved opgørelse af risikovægtede poster for kreditrisiko

Antal institutter	Standard-metode	Standard-IRB	Avanceret-IRB	Total
Gruppe 1	1	2	2	5
Gruppe 2	11	0	1	12
Gruppe 3	82	1	1	84
Gruppe 4	37	0	0	37
Total	131	3	4	138

Anm.: Forskellen på standard IRB og avanceret IRB er i hovedsagen, at institutter i avanceret IRB har adgang til at anvende flere egne estimationer i de bagved liggende beregninger af risikovægtede poster.

Kilde: Indberetning til Finanstilsynet

De fleste institutter anvender standardmetoden. 7 institutter anvender IRB metode – fordelt på henholdsvis standard IRB og avanceret IRB. Især gruppe 1 institutter anvender IRB metode, og det er også i gruppe 1, at de risikovægtede aktiver er faldet mest.

En overgangsordning bevirker, at reglerne først slår fuldt ud igennem på kapitalkravene fra 2010. IRB-institutter⁶ skal i 2008 og 2009 have en basiskapital, der udgør henholdsvis mindst 90 pct. og mindst 80 pct. af solvenskravet opgjort i overensstemmelse med det tidligere gældende regelsæt (Basel I).

Hovedtendenser fordelt på grupper

Sektorens negative nettoindtjening kan især henføres til gruppe 2, men også et underskud i gruppe 3 og 4, se tabel 2. Der er de samme tendenser i regnskabstallene på gruppeniveau som på sektorniveau. Dvs. store nedskrivninger på udlån og kurstab i alle grupperne.

Udlånsvæksten er aftaget i alle grupperne, men dog fortsat positiv for året som helhed. I 4. kvartal 2008 falder udlånet. Det betyder også at indlånsunderskuddet for året som helhed er steget i gruppe 1 og 2. Kun i gruppe 3 er indlånet steget mere end udlånet.

⁶ Institutter, der anvender IRB-metoden for kreditrisiko eller den avancerede målemetode for operationel risiko.

Tabel 5: Udvalgte resultatposter fordelt på grupper, 2007-2008

Mio. kr.	Gruppe 1			Gruppe 2			Gruppe 3			Gruppe 4		
	2007	2008	Ændring i pct.	2007	2008	Ændring i pct.	2007	2008	Ændring i pct.	2007	2008	Ændring i pct.
Resultat poster (uddrag)												
Renteindtægter	130.972	158.192	20,8	20.866	25.064	20,1	17.177	20.998	22,2	239	286	19,4
Renteudgifter	104.605	123.044	17,6	13.244	16.536	24,8	8.954	11.741	31,1	87	114	31,7
Netto renteindtægter	26.366	35.147	33,3	7.621	8.528	11,9	8.223	9.257	12,6	153	172	12,4
Netto gebyrindtægter	13.570	13.394	-1,3	3.037	2.489	-18,0	3.130	2.520	-19,5	79	66	-16,6
Kursreguleringer	3.843	-3.245	-184,4	957	-1.333	-239,2	2.221	-66	-103,0	-3	-71	2528,4
Udgifter til personale og adm.	26.955	29.269	8,6	6.901	7.180	4,0	8.569	9.669	12,8	173	183	5,5
Nedskrivninger på udlån m.v.	-427	13.756	*	258	9.651	3638,3	-92	4.771	*	-4	17	*
Resultat af kapitalandele	10.273	5.868	-42,9	529	-415	-178,6	851	113	-86,7	0	0	*
Resultat før skat	28.618	4.833	-83,1	4.914	-7.682	-256,3	6.029	-3.132	-151,9	60	-38	-163,8

Anm.: Baseret på sammenligningstal, jf. appendiks 1.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Nettorenteindtægterne er ikke steget lige meget i grupperne, idet der er sket en betydeligt højere vækst i gruppe 1. Baggrunden er, at renteudgifterne (fundingomkostningerne) er steget mere i de mindre institutter.

I appendiks 1 bagest er vist en samlet fordeling af årsregnskaberne samt nøgletal på grupper.

3. Markedsbeskrivelse

Regnskabstallene (på institutniveau) for danske pengeinstitutter, som opført i tabel 1, indeholder tal for de danske pengeinstitutters filialer i udlandet. I tallene indgår ikke udenlandske pengeinstitutters filialer her i landet. Udenlandske pengeinstitutters filialer her i landet er ikke under dansk solvenstilsyn.⁷ Da disse filialers virksomhed her i landet imidlertid kan betragtes som en del af det danske bankmarked, modsat danske pengeinstitutters filialer i udlandet, er der i tabel 6 foretaget en statistisk korrektion herfor.

Tabel 6: Udenlandske pengeinstitutters filialer i DK

Mio. kr.	Samlede aktiver			
	2005	2006	2007	2008
Pengeinstitutter i Danmark	2.997.742	3.475.569	4.283.295	4.730.003
Udenlandske pengeinstitutters filialer i Danmark	287.565	297.089	342.024	258.715
Danske pengeinstitutters filialer i udlandet	645.303	850.885	1.247.570	1.304.954
Pengeinstitutter i Danmark korrigeret for filial-virksomhed	2.640.004	2.921.773	3.377.749	3.683.764
Udenlandske filialers andel af det danske marked	10,9%	10,2%	10,1%	7,0%

Anm.: Det skal bemærkes, at der ikke er korrigeret for grænseoverskridende tjenesteydelsesvirksomhed. Disse oplysninger er ikke tilgængelige. Ved udgangen af 2008 indberettede følgende 12 udenlandske pengeinstitutter deres filialvirksomhed her i landet til Finanstilsynet: Svenska Handelsbanken, Citibank, HSH Nordbank, Santander Consumer bank, DnB Nor, Forex Bank, SEB, ABN Amro Bank, Swedbank, Fortis Bank, TeliaSonera Finans Danmark samt Straumur-Burdaras Investment Bank.

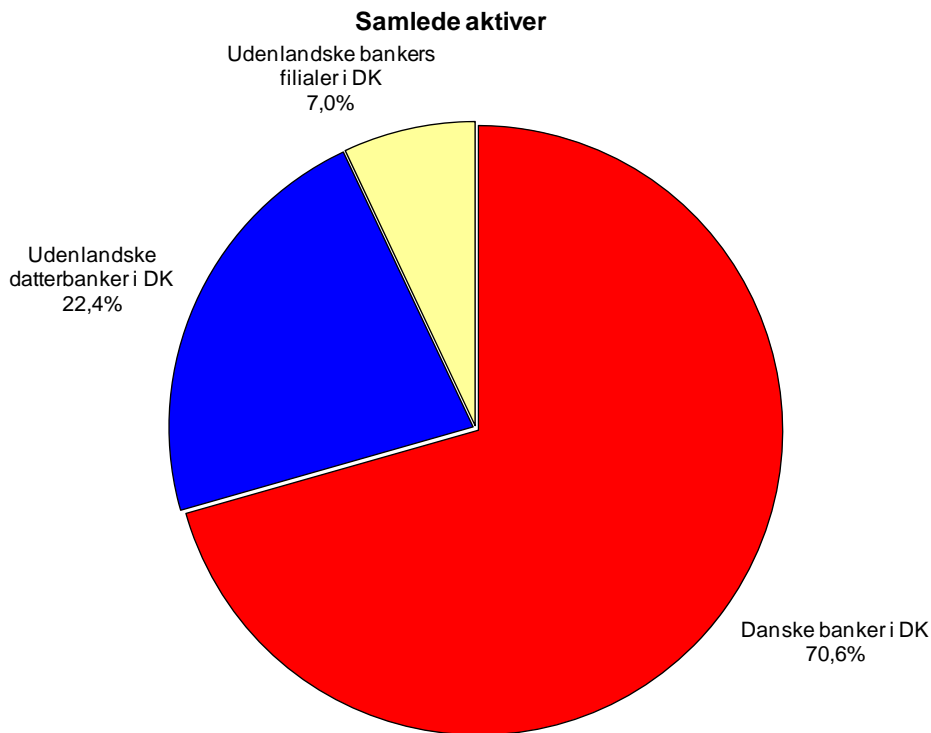
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Udenlandske pengeinstitutters filialer her i landet udgør 7 pct. af det danske bankmarked målt på balancen ved udgangen af 2008, og derved betydeligt mindre end året før. Det er især de større filialers engro- og interbankvirksomhed, som er reduceret i 2008.

⁷ Filialerne er alene underlagt et tilsyn med likviditet og god skik samt andre lignende regler.

Udenlandske pengeinstitutters virksomhed her i landet samlet set, målt på samlede aktiver, udgør godt 29 pct. af det danske bankmarked, imod 33 pct. året før, se figur 1 nedenfor.

Figur 1: Udenlandske pengeinstitutter i DK, ultimo 2008

Anm.: I alt 9 udenlandske datterbanker i DK pr. ultimo 2008: Nordea Bank Danmark, FIH, SEB, E-Trade Bank, Carnegie Bank, EIK Bank, DnB Nord, Dexia Bank og Lokalbanken i Nordsjælland.

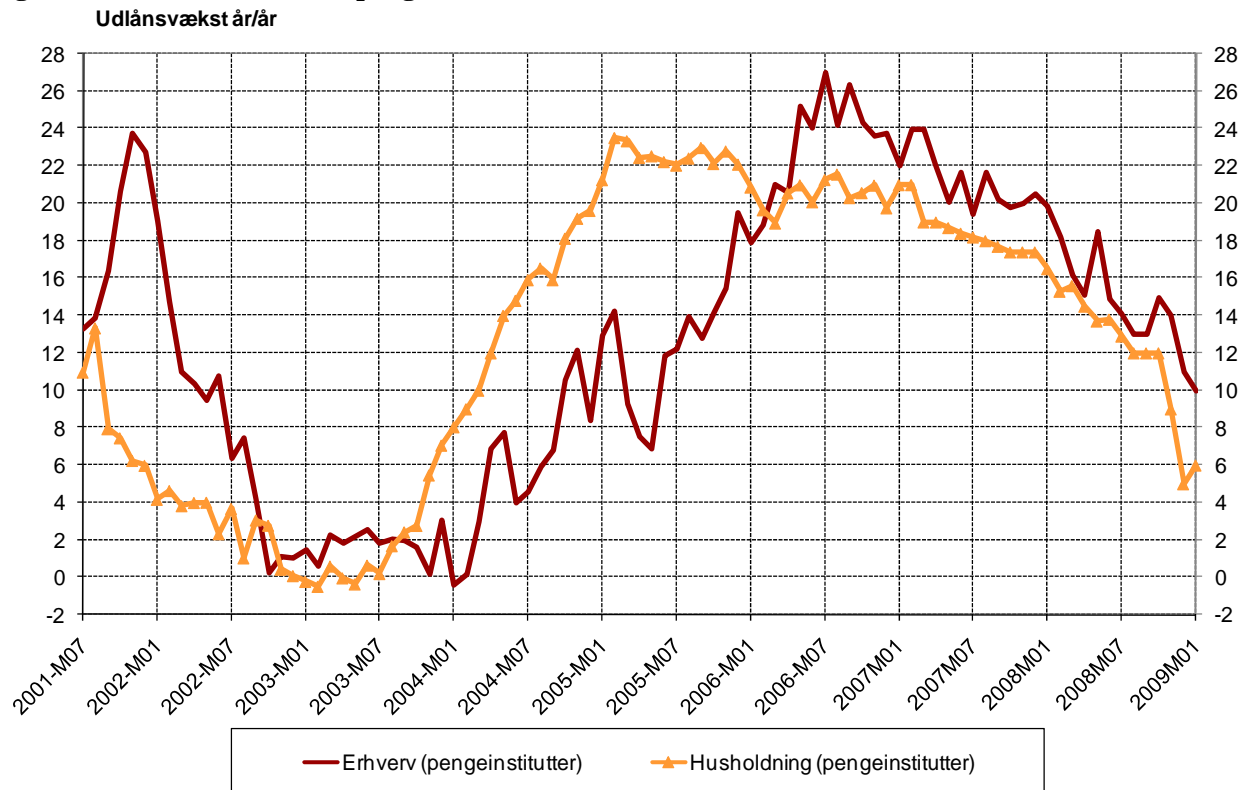
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Ud over udenlandske pengeinstitutters filialvirksomhed her i landet er udenlandske pengeinstitutter også repræsenteret gennem datterbanker. Figur 1 viser den samlede fordeling af det danske bankmarked - fordelt på henholdsvis filialer og datterbanker af udenlandske pengeinstitutter samt danske pengeinstitutters indenlandske virksomhed.

Vækst

Udlånsvæksten hos pengeinstitutter er aftaget betydeligt i 2008, og især sidst på året. Nedenfor er vist udviklingen i pengeinstitutternes indenlandske udlånsvirksomhed fordelt på erhverv og husholdninger.

Figur 2: Indenlandsk udlån i pengeinstitutter

Kilde: Danmarks Nationalbank, Månedsbalancer

Udlånsvæksten til erhverv ligger fortsat over væksten til husholdninger.

I forbindelse med Bankpakken er der lavet regler, der skal forhindre, at pengeinstitutterne misbruger garantiordningen.⁸ Udgangspunktet er en grænse for den årlige udlånsvækst på 8 pct., hvor grænsen på de 8 pct. er en indikator.

Væksten er dog i 4. kvartal 2008, efter garantiordningens ikrafttræden, faldet, og denne udvikling er fortsat i 1. kvartal 2009. Med den fortsat forventede konjunkturedgang er der således ikke tegn på, at kravene bliver snærende.

Spredningstallene bag udlånsvæksten gennemgås særskilt i afsnit 5.

⁸ Jf. bekendtgørelse om de risici pengeinstitutter omfattet af garantiordningen må påtage sig.

Tabel 7: Udlån fordelt på indland og udland, 2007-2008, mio. kr.

Ultimo december 2007			
	Udland	Indland	I alt
Offentlig forvaltning og service	67.695	20.312	88.007
Husholdninger	370.229	562.125	932.354
Erhverv (ikke-finansielle selskaber)	451.123	580.221	1.031.344
Total	889.047	1.162.658	2.051.705
Ultimo december 2008			
	Udland	Indland	I alt
Offentlig forvaltning og service	40.901	24.528	65.429
Husholdninger	366.934	590.857	957.791
Erhverv (ikke-finansielle selskaber)	510.702	627.619	1.138.321
Total	918.537	1.243.004	2.161.541
Udlånsvækst, 2007-2008			
	Udland	Indland	I alt
Offentlig forvaltning og service	-40%	21%	-26%
Husholdninger	-1%	5%	3%
Erhverv (ikke-finansielle selskaber)	13%	8%	10%
Total	3%	7%	5%

Anm.: Opgørelsen inkluderer samtlige af pengeinstitutternes udenlandske enheder, dvs. både filialer og datterbanker samt filialer af udenlandske pengeinstitutter her i landet. Det skal videre bemærkes, at segmentafgrænsningen i statistikken er en anden end den af Finanstilsynet anvendte i indberetninger til Finanstilsynet.

Kilde: Danmarks Nationalbank, månedsbalancestatistik.

Den forholdsvis fordeling af udlån på henholdsvis indland og udland viser, at udlån indenlands samlet set er vokset mere end i udlån i udlandet. Den største andel af udlånene er fortsat ydet til indenlandske erhverv, for 628 mia. kr., jf. tabel 7.

Koncentration

Herunder er foretaget en beregning af markedskoncentrationen på de største pengeinstitutter her i landet. Beregningen på de 5 største pengeinstitutters andel af markedet er foretaget på både udlån og balance.

Koncentrationen er forholdsvis høj med 77 pct. målt på udlånet og 83 pct. målt på balancen, se tabel 8 herunder. Såfremt markedet korrigeres for udenlandske filialer her i landet såvel som danske pengeinstitutters filialer i udlandet, på samme måde som i beregningen i tabel 6, bliver koncentrationen noget mindre, 72 pct. blandt de 5 største pengeinstitutter i DK. Især Danske Banks markedsandel bliver derved reduceret ved denne korrektion.

Tabel 8: Koncentrationen på de 5 største pengeinstitutter i DK, ultimo 2008

	Koncentration målt på udlån	Koncentration målt på balance	Koncentration målt på balance korrigeret for udenlandske filialer
Danske Bank	49,3%	56,6%	38,0%
Nordea (DK)	15,3%	14,0%	18,0%
Jyske Bank	5,0%	5,0%	6,2%
Sydbank	4,2%	3,3%	4,1%
Nykredit Bank	3,3%	4,1%	5,2%
CR 5	77,1%	83,0%	71,5%

Anm.: De 5 største pengeinstitutter målt på udlån svarer ikke til de samme pengeinstitutter, der indgår i gruppe 1, jf. Finanstilsynets gruppefordeling i appendiks 3. Koncentration målt på balancen forrykker denne fordeling blandt de 5 største, idet FIH ikke længere er blandt de 5 største.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

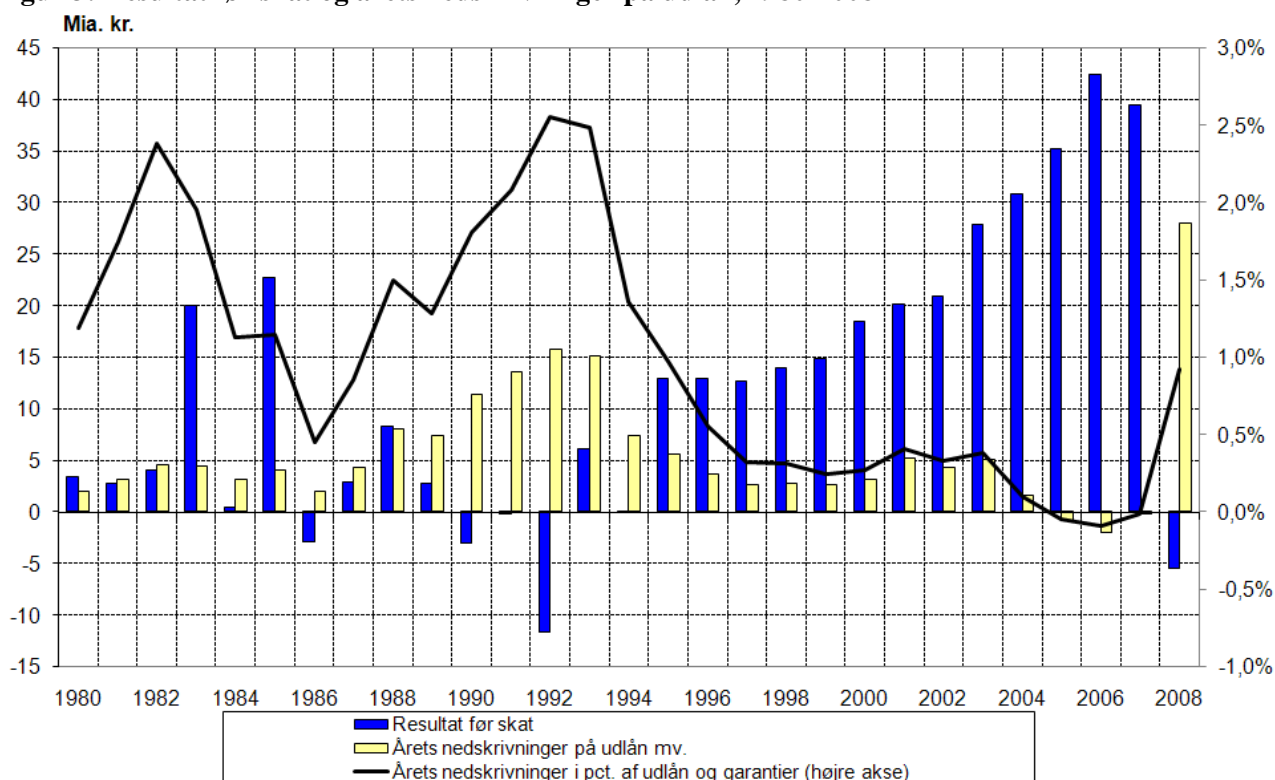
Det bemærkes videre, at udenlandske pengeinstitutters filialer her i landet, som vist i tabel 6, tilsammen har 7 pct. af markedet. De 2 største udenlandske filialer her i landet har tilsammen godt 5 pct. målt på balancen, ultimo 2008, og derved blandt de 5 største pengeinstitutter på det danske marked.⁹

4. Risici

Kreditrisiko

Set i et længere tidsperspektiv er udviklingen i nedskrivninger på udlån et ganske godt udtryk for udviklingen i indtjeningen i pengeinstituttsektoren samlet set. Indtjeningen når et rekordhøjt niveau i 2006, falder i 2007 og i underskud i 2008

Figur 3: Resultat før skat og årets nedskrivninger på udlån, 1980-2008

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Årets nedskrivninger på udlån stiger betydeligt i 2008 i absolutte tal - til et rekordhøjt niveau. I relative termer (dvs. i forhold til udlån og garantier) er nedskrivningerne dog ikke på det samme høje niveau som i starten af 1990'erne.

Pengeinstitutternes modstandskraft over for stigende kredittab skal måles i forhold til kapitalens overdækning, jf. figur 4.

Ved udgangen af 2008 kunne pengeinstitutterne - isoleret set¹⁰ - tåle at tabe 3 pct. af deres udlån og garantier, før kapitaloverdækningen i forhold til lovkravet¹¹ er tabt. De allerede foretagne akkumulerede

⁹ De 2 største filialer af udenlandske kreditinstitutter her i landet er - målt på samlede aktiver - henholdsvis HSH Nordbank og Skandinaviske Enskilda Banken (SEB). Det skal bemærkes, at de udenlandske filialer her i landet benytter sig af forskellige fundingstrukturer ved deres etablering her i landet, f.eks. er der stor forskel på, hvor meget af fundingen, der skaffes gennem indlån.

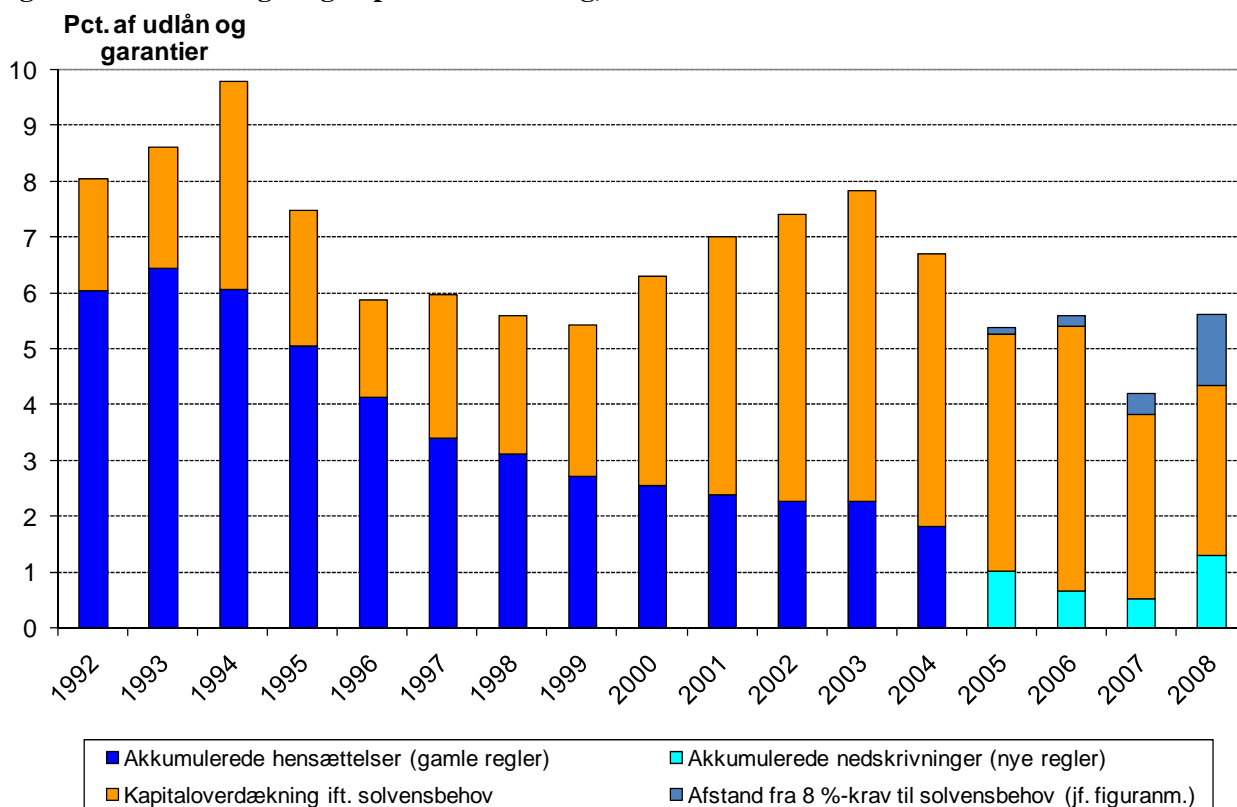
¹⁰ Den aktuelle indtjening er altid første buffer før der tæres på reserverne. I den aktuelle situation for årsregnskaberne 2008 er det dog ikke alle pengeinstitutter, som har haft et overskud at tære på.

¹¹ Lovkravet udmålt i form af institutternes indberettede solvensbehov.

nedskrivninger på udlån og garantier udgør 1,3 af udlån og garantier.¹² Kapitaloverdækningen udgør en betydelig større andel af de samlede stødpuder i forhold til tidligere. Baggrunden skal ses i lyset af konjunkturudviklingen. Men også de nye regnskabsstandarder efter 2005 har haft en effekt i form af nye skærpede kriterier for nedskrivning på dårlige lån. Reservationer til fremtidige større tab, der endnu ikke har materialiseret sig i objektive tabsindikationer skal nu placeres i solvensbehovet.

Basel II og indførelsen af interne modeller har samtidig reduceret 8 procents kravet (søjle 1) fordi de risikovægtede poster reduceres. Det har også øget betydningen af det individuelle solvensbehov (søjle 2). Det er den effekt, der ses fra 2007 til 2008.

Figur 4: Nedskrivninger og kapitaloverdækning, 1992-2008

Anm.: Fra 2005 og frem er kapitaloverdækningen beregnet på grundlag af pengeinstitutternes indberettede solvensbehov. Afstand fra 8 %-krav til solvensbehov er beregnet under hensyntagen til overgangsordningen. Rettelig indgår den største værdi af solvensbehov, kapitalkrav efter overgangsordning og minimumskapitalkravet. Overgangsordningen bevirker, at de nye Basel II regler først slår fuldt ud igennem på kapitalkravene fra 2010. IRB institutter skal i 2008 og 2009 have en basiskapital, der udgør henholdsvis mindst 90 pct. og 80 pct. af solvenskravet opgjort i overensstemmelse med det tidligere gældende regelsæt (Basel I).

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

En aktuell konjunkturvurdering sammenstillet med kredittab under tidligere konjunkturforløb understøtter den vurdering, at pengeinstitutterne får brug for at styrke kapitalbasen i de kommende år, såfremt institutterne skal være rustet til at modstå større tab. Det er centralt med en buffer udover solvensbehovet. Aktuelle erfaringer viser, at det er svært at hente kapital, når behovet opstår.

Dertil kommer, at der i de kommende år er institutter, som ønsker at indfri deres supplerende kapital, når de rammer en rente step-up. Finanstilsynet skal godkende førtidsindfrielse af supplerende kapital, der medgår i

¹² Der kan argumenteres for, at de akkumulerede nedskrivninger/hensættelser på udlån og garantier før implementeringen af nye regnskabsregler 1. januar 2005 også indeholder reservationer til fremtidige kredittab - som kan tillægges en opgørelse af pengeinstitutternes samlede modstandskraft før 2005.

institutternes kapitalgrundlag. I lyset af den svære konjunktursituation og markedsbetingelser for at skaffe ny kapital, kan det i nogle situationer blive vanskeligere for Finanstilsynet at godkende indfrielse. I modsat retning trækker, at en række institutter gennem kreditpakken tilføres ny kernekapital, og dermed får rum til at indfri den supplerende kapital.

I en sammenstilling af konjunkturforløb, jf. tabel 9 nedenfor, kan gøres følgende betragtninger:

- 1) der er sket en hårdere opbremsning i forhold til tidligere, og
- 2) under en konjunkturtilbagegang i et tilsvarende omfang som tidligere kan institutterne forvente fortsat betydelige nedskrivninger på udlån. Den tidligere konjunkturkrise strakte sig tillige over en længere årrække. Dette skal så sammenholdes med udviklingen i den aktuelle overdækning, jf. figur 4 ovenfor, der viser, at institutternes stødpuder samlet set i dag ligger noget under niveauet i forhold til tidligere konjunkturedgang.

Tabel 9: Konjunktursammenstilling og nedskrivninger på udlån

År	Hensættelser i pct. af udlån og garantier	BNP real vækst	Aktier	Bolig priser	År	Nedskrivninger i pct. af udlån og garantier	BNP real vækst	Aktier	Bolig priser
1985	1,2	4,3	43,1%	15,0	2006	-0,1	3,3	12,2%	12,4
1986	0,5	3,6	-19,2%	0,3	2007	0,0	1,6	5,1%	0,4
1987	0,9	0,3	-5,7%	-9,4	2008	0,9	-1,3	-46,6%	-10,9
1988	1,5	1,2	49,5%	-1,4	2009		-0,2		
1989	1,3	0,3	33,5%	-7,4	2010		0,7		
1990	1,8	1,2	-15,6%	-8,5	2011				
1991	2,1	1,4	14,2%	-0,2	2012				
1992	2,5	1,3	-25,9%	-7,3	2013				
1993	2,4	1,3	42,8%	3,2	2014				

Anm.: Vækstprognose baseret på Finansministeriet.

Kilde: Danmarks Statistik, Skat, Realkreditrådet og indberetninger til Finanstilsynet.

Boks 1. Bankpakkerne

Bankpakken, oktober 2008

Lov om finansiel stabilitet, kendt som Bankpakken, blev vedtaget oktober 2008. Den direkte anledning var, at markedet for likviditet til pengeinstitutter var frosset fast efter konkursen i den amerikanske investeringsbank Lehmann Brothers. Her sås for første gang i løbet af finanskrisen, at en stor finansiel virksomhed ikke blev reddet. Det medførte, at markedet for likviditet frøs fast, og i flere lande blev der hurtigt indført redningspakker, så tilliden til landenes pengeinstitutter blev genoprettet. Også i Danmark opstod der et likviditetsproblem hos en række pengeinstitutter, og det førte til vedtagelsen af lov om finansiel stabilitet. Loven indfører en garantiordning, der indebærer, at staten frem til 30. september 2010 garanterer ubegrænset for alle indskud i de pengeinstitutter, der deltager i ordningen. Loven sikrer samtidig, at også andre simple kreditorers krav er dækket, hvis et institut må lukke.

Som en del af loven er der oprettet et statsligt afviklingselskab, der skal afvikle aktiviteterne i eventuelt nødlidende institutter og sikre, at indskydere og andre kreditorer modtager de penge, de har krav på. Pengeinstitutterne i garantiordningen bidrager selv til ordningen med op til 35 mia. kr. i garantiprovision (forsikringspræmie) og dækning af evt. underskud i afviklingselskabet.

Loven om finansiel stabilitet er godkendt af EU-kommissionen, der har sat en række krav, der skal sikre, at ordningen ligger inden for rammerne af EU's regler om statsstøtte. EU-kravene betyder bl.a., at der er grænser for, hvor meget de danske pengeinstitutter samlet må vokse i de to år, garantiordningen kører.

De nærmere regler for, hvor stor risiko, de enkelte institutter i garantiordningen må påtage sig er fastsat i en bekendtgørelse. Det er Finanstilsynet, der fører tilsyn med, at reglerne bliver overholdt. Reglerne skal hindre, at institutterne misbruger garantiordningen.

Kreditpakken, februar 2009

Formålet med kreditpakken er at bidrage til at styrke kreditinstitutternes kapitalbase og imødegå risiko for en kreditklemme. Uden adgang til kapital til at modstå større tab er der risiko for, at institutterne ikke vil være i stand til at løfte finansieringsrollen for virksomheder og husholdninger - og slanker balancerne gennem en stramning af lånevilkår.

Hovedelementerne i kreditpakken er:

- Statsligt kapitalindskud
- Nødvendige justeringer af garantiordning (bankpakken)
- Styrkelse af finansiel regulering og tilsyn
- Regler om begrænsninger af aflønningsformer
- Forbrugerbeskyttelse

Såfremt alle kreditinstitutter fuldt ud benytter sig af tilbuddet, vil der blive tilført ca. 100 mia. kr. i ny kernekapital fra staten, hvoraf ca. 75 mia. kr. går til pengeinstitutter og ca. 25 mia. kr. til realkreditinstitutter. Penge- og realkreditinstitutter i Danmark, der overholder lovens krav til solvens mv., kan frem til 30. juni 2009 søge om et statsligt kapitalindskud. Der tilføres et stort ansvarligt lån, så polstringen i det enkelte institut mod fremtidige tab er tilstrækkelig stor til at skabe luft i udlånspolitikken. Som udgangspunkt vil det derfor være et krav, at alle deltagende institutter efter kapitalindskuddet skal have en kernekapitalprocent på mindst 12.

Det statslige kapitalindskud vil ske i form af hybrid kernekapital, som er et stående ansvarligt obligationslån uden udløbsdato. Forrentningen skal i overensstemmelse med EU's retningslinjer fastsættes individuelt for de enkelte institutter. Prisen på kapitaltilførslen forventes i gennemsnit at blive ca. 10 pct. årligt.

Det er hensigten, at statslige kapitalindskud skal være midlertidige. Alle penge- og realkreditinstitutter kan efter 3 år indfri det statslige kapitalindskud og har en økonomisk tilskyndelse til at indfri kapitalindskuddet. Efter september 2010 vil det igen være muligt at foretage udbyttebetalinger, men kun i det omfang udbytteerne kan finansieres ud af de løbende overskud. Så længe staten har skudt kapital ind i en bank, må den ikke aktivt udhule kapitalgrundlaget. Derfor vil der være forbud mod tilbagekøbsprogrammer, så længe staten har skudt kapital ind.

Der indføres en 3-årig overgangsordning for statsgarantien på forskellige former for udstedelser af senior gæld. Institutterne kan ansøge om statsgaranti mod præmiebetaling. Ordningen skal samtidig tilbydes til realkreditinstitutterne på udstedelse af supplerende sikkerhedsstillelse på særligt dækkede obligationer. Der sker en forhøjelse af indskydergaranti efter 30. september 2010 - EU standardiseret dækning på 750.000 kr.

Penge- og realkreditinstitutter skal fremover offentliggøre opgørelsen af deres individuelle solvensbehov. Finanstilsynet skal fremover mindst en gang årligt gennemgå solvensbehovet i alle kreditinstitutter, på nær de allermindste. Finanstilsynet skal kunne offentliggøre disse, såfremt et institut gentagne gange ikke følger tilsynets risikoplysninger.

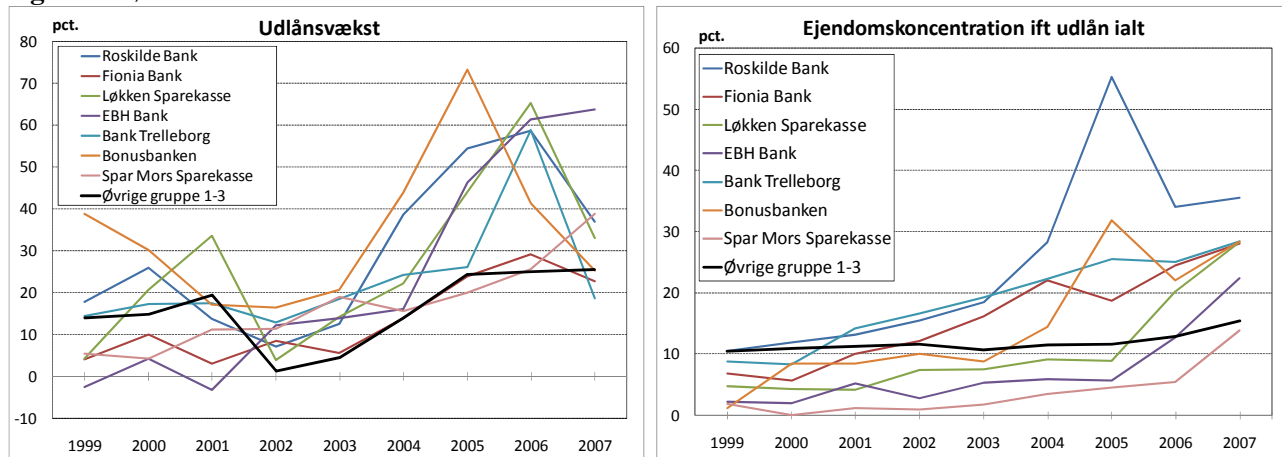
For institutter, der får tilført statslig kapital, bliver der forbud mod nye aktieoptionsprogrammer og forlængelse af eksisterende programmer. For medlemmer af direktionen gælder, at variable løndelev maksimalt må udgøre 20 pct. af den samlede grundløn inkl. pension. Instituttet må ikke fradrage mere end halvdelen af den enkelte direktørlønning i instituttets skatteregnskab.

Der indføres et forbud mod pengeinstitutters programmer med lånefinansieret salg af egne aktier og garantbeviser. Der skal herudover ses på om instituttet oplyser fyldestgørende i forbindelse med salg af egne aktier.

Nødlidende institutter og fællestræk

En række pengeinstitutter blev nødlidende i 2008 - og i 2009. Herunder belyses institutternes profil i forhold til en sektorbenchmark på udvalgte parametre - vækst og risikokoncentration.

Figur 5: Nødlidende institutter vs. sektorbenchmark

Kilde: Indberetning til Finanstilsynet

Høj vækst har historisk været en væsentlig kilde til større tab i årene efter og derfor også et klassisk fokusområde for tilsynsmyndigheder. Det er Finanstilsynets erfaring, at problemer grundlægges under gode konjunkturer, og historisk set er kraftig udlånsvækst med en vis tidsmæssig forskydning blevet efterfulgt af stigende nedskrivninger. Vækst og konkurrence om kunderne øger risikoen for, at der slækkes på kreditkvaliteten, og pengeinstitutterne derved får flere marginale projekter på bøgerne. Høj vækst og risikokoncentration forsøger institutternes sårbarhed og risiko for at kontrolorganisation og risikostyring mv. ikke kan følge med.

Det er et gennemgående træk ved de udvalgte institutter, at de alle har haft en høj udlånsvækst og en høj risikokoncentration på ejendomsengagementer.

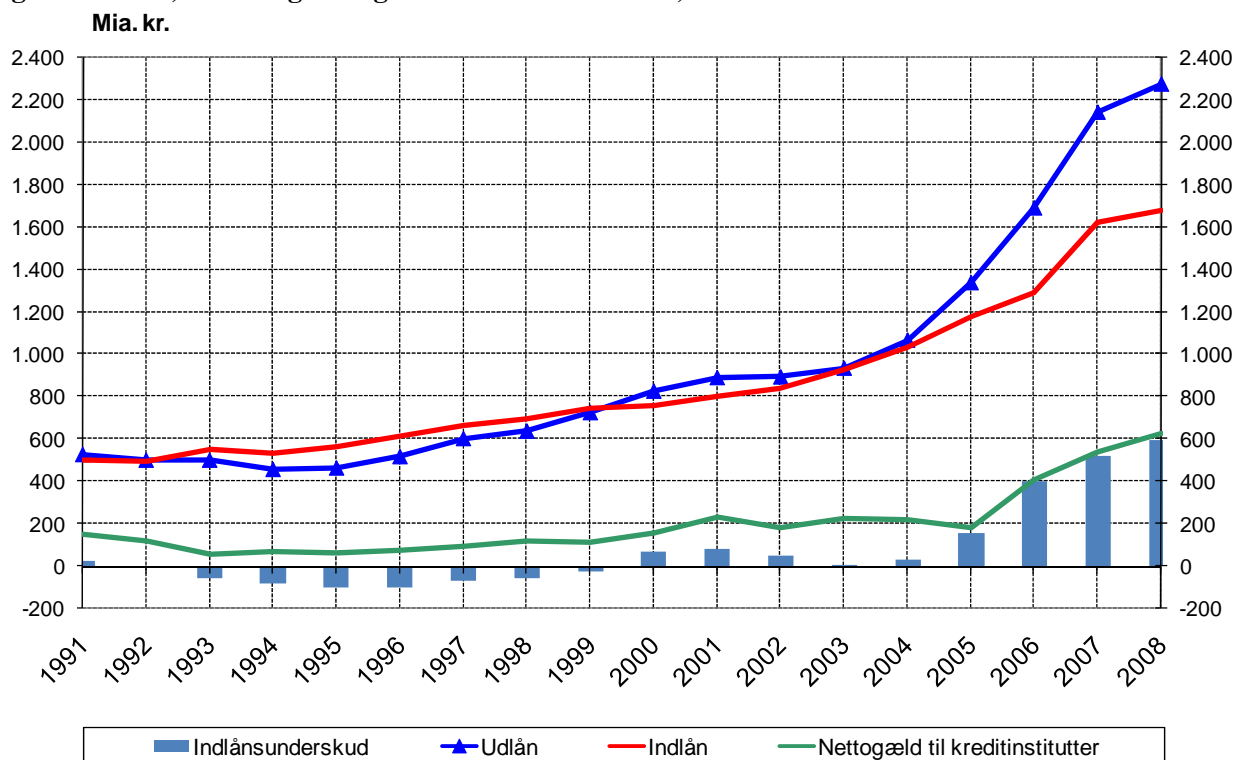
Likviditetsrisiko

Hvis man ser på pengeinstitutternes fundingside, kan det konstateres, at indlånsunderskuddet (målt som forskellen mellem udlån og indlån) har været i kraftig stigning i de senere år, se figur 6 nedenfor.

Det ses, at nettogæld til kreditinstitutter er steget kraftigt siden 2005 fra under 200 mia. kr. til ca. 600 mia. kr. i 2008. Stigningen i nettogælden til kreditinstitutter er finansieret hos udenlandske kreditinstitutter.¹³

¹³ Gæld til andre kreditinstitutter er ikke nødvendigvis kortfristede lån.

Figur 6: Udlån, indlån og nettogæld til kreditinstitutter, 1991-2008

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Bankpakken sikrede pengeinstitutternes funding og likviditet i et fastlåst pengemarked. Ordningen (statsgarantien) er imidlertid tidsbegrænset til 2 år. Med kreditpakken gennemføres så en udfasning af overordningen over 3 år. Når statsgarantien herefter udløber forestår en refinansiering af institutternes indlånsunderskud, som ved udgangen af 2008 beløber sig til ca. 600 mia. kr. Det er en refinansieringsrisiko, som skal indgå i ledelsens overvejelser og risikostyring.

Det større gab mellem udlån og indlån (i forhold til årene før 2005) betyder også, at likviditetsoverdækningen i forhold til lovkravet er reduceret i et mærkbart omfang i de senere år - målt på sektoren som helhed - fra en overdækning på ca. 177 pct. ved udgangen af 2004 til en overdækning på nu ca. 83 pct. ved udgangen af 2008.

Tabel 10: Likviditetsoverdækning, 2004-2008

	2004	2005	2006	2007	2008 1.kvt	2008 2.kvt	2008 3.kvt	2008 4.kvt
Overdækning, pct. af lovkravet til likviditet	176,9	139,9	123,5	101,2	112,7	106,4	89,0	82,6

Kilde: Finanstilsynet

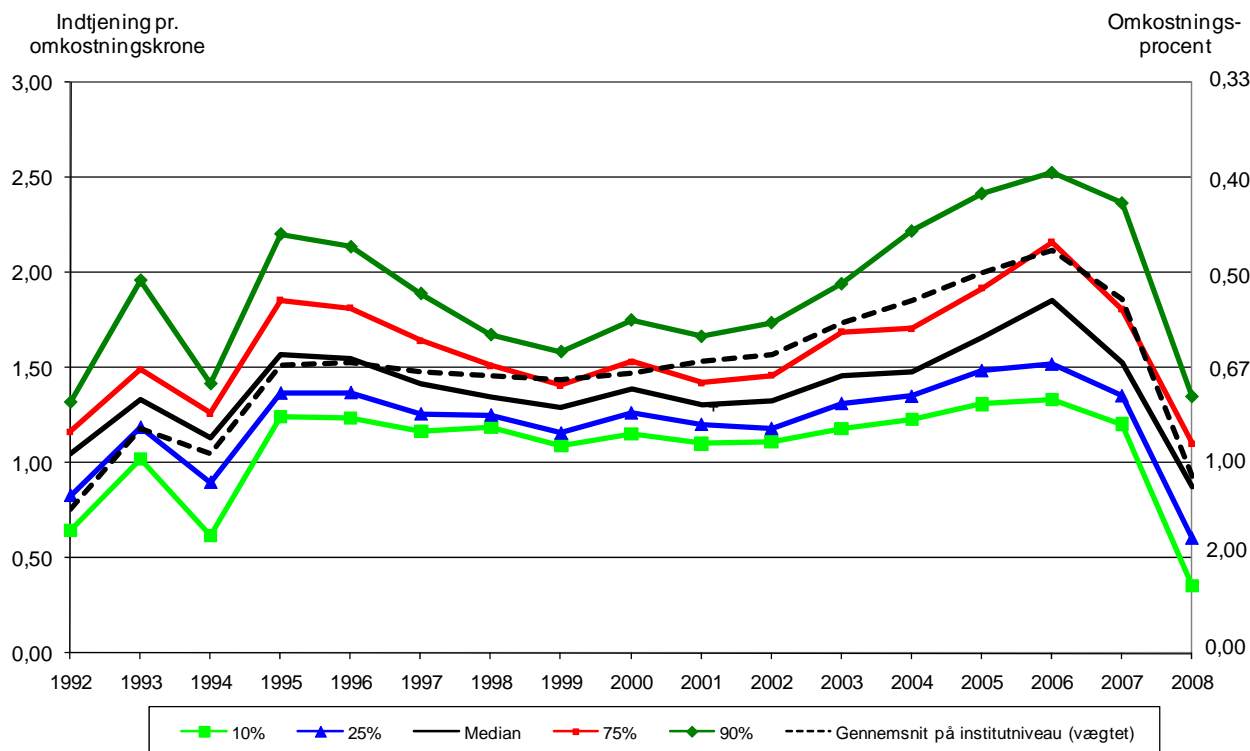
Likviditetsoverdækningen i forhold til 10 pct. kravet måles i forhold til et krav om at pengeinstituttets likviditet mindst skal udgøre 10 pct. af de samlede gælds- og garantiforpligtelser. En overdækning på 100 pct. svarer derfor til en likviditet på 20 pct.

5. Nøgletal

Indtjening pr. omkostningskrone

Der er en ganske stor spredning i pengeinstitutternes indtjening pr. omkostningskrone, jf. figur 7. Det vægtede sektorgennemsnit¹⁴ er faldet betydeligt i 2008 og ikke set lavere siden 1992. Det samme gælder fraktilværdierne¹⁵, som alle er faldet i 2008.

Figur 7: Indtjening pr. omkostningskrone - spredning belyst ved fraktiler, 1992-2008

Anm.: Højre akse viser omkostningsprocenten, som er brøken vendt om. Det er således de samme komponenter, der indgår i beregningen.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

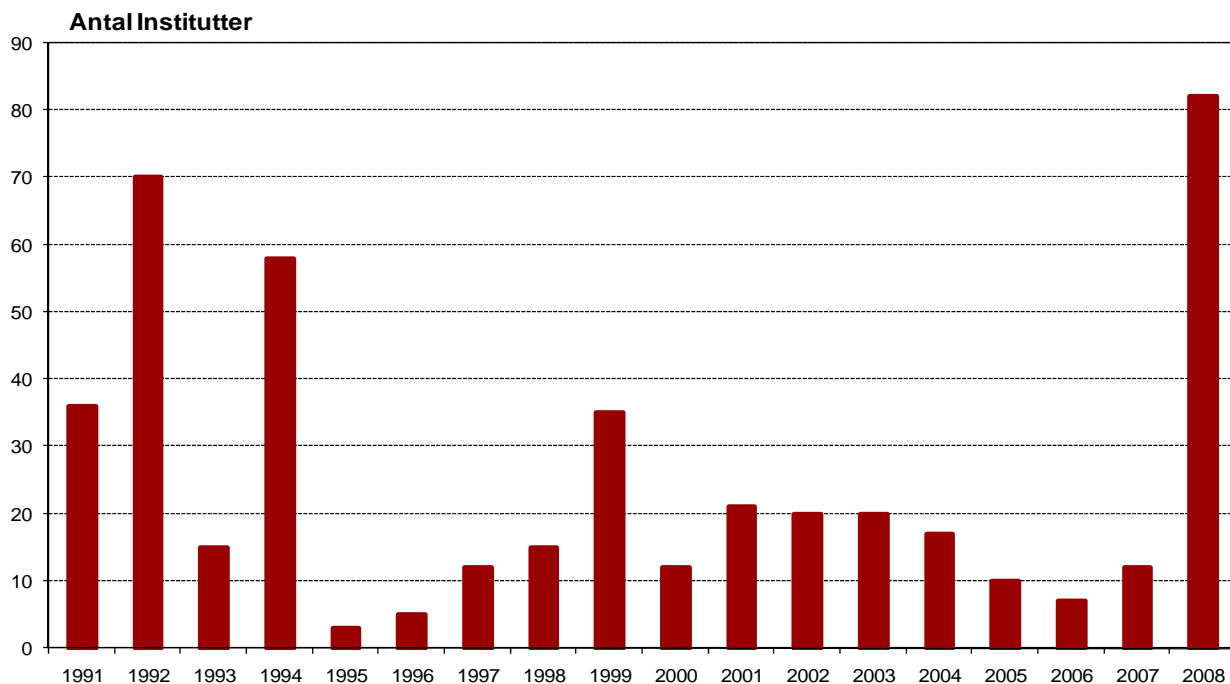
Det vægtede gennemsnit fortæller noget om udviklingen på sektorniveau, dvs. sektoren samlet set, men hvor de store institutter jo vejer ganske tungt i beregningen. Fraktilerne illustrerer spredningen bag sektortallene.

Det skal for en god ordens skyld bemærkes, at fraktilberegningen netop betyder, at der er observationer (institutter), der ligger over 90 pct.-fraktilen, og institutter, der ligger under 10 pct.-fraktilen.

¹⁴ Det vægtede gennemsnit er identisk med det officielle nøgletal for sektorgennemsnittet, jf. Finanstilsynets nøgletalsdatabase. Se også appendiks 3.

¹⁵ Fraktiler er observationer, der deler datasættet i 2 dele; de der er over, og de der er under den pågældende fraktil. F.eks. viser 90 pct.-fraktilen, at 90 pct. af observationerne (dvs. institutterne) ligger under værdien og at 10 pct. ligger over værdien. Institutterne vægter (vejer) lige meget. Se i øvrigt appendiks i tidligere års markedsudviklingsartikler for en videre uddybning af fraktilberegningen.

Figur 8: Antal institutter med underskud, 1991-2008

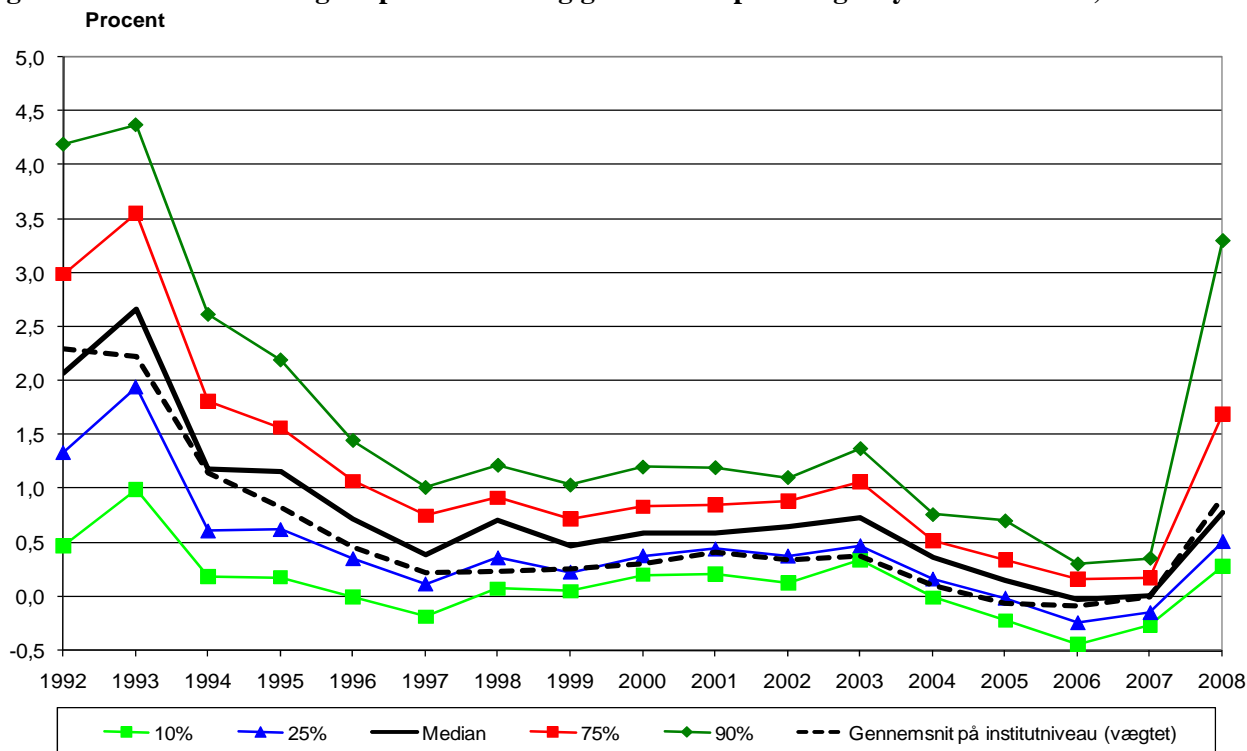

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Antal pengeinstitutter med et negativt årsresultat er også steget voldsomt, og tilmed flere institutter med underskud - over 80 pengeinstitutter - i forhold til udviklingen i starten af 1990'erne. Dertil kommer, at sektoren består af færre pengeinstitutter i dag (138) i forhold til tidligere (220 institutter i 1992).

Årets nedskrivningsprocent

Figur 9: Årets nedskrivninger i pct. af udlån og garantier - spredning belyst ved fraktiler, 1992-2008

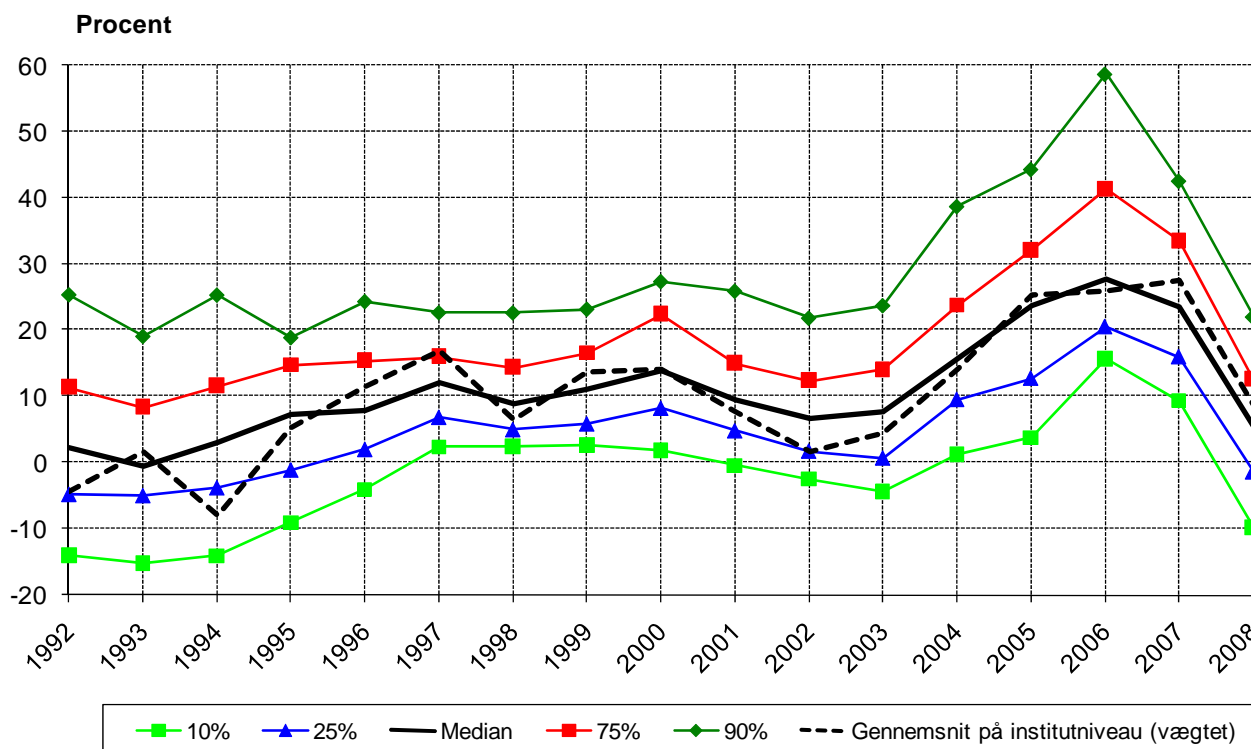
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Niveauet i nedskrivninger - og spredningen ligeså - er steget betydeligt i 2008, jf. figur 9. Stigningen i 2008 har været størst i de høje fraktilværdier, f.eks. er 90 pct. fraktilen steget fra 0,4 til 3,3 pct. af udlånet, hvilket betyder at 10 pct. af institutterne taber mere end 3 pct. af udlånet. Niveauet er ikke set højere siden begyndelsen af 1990'erne.

Udlånsvækst

I 2008 er der sket en kraftig opbremsning i udlånsvæksten i pengeinstitutterne. Bag sektortallene gemmer sig videre en ganske stor spredning.

Figur 10: Udlånsvækst - spredning belyst ved fraktiler, 1992-2008

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Det ses af figur 10 herover, at der er pengeinstitutter, som for året som helhed fortsat har haft høj udlånsvækst, f.eks. har 10 pct. af institutterne (90 pct.-fraktilen) en vækst på over 20 pct., hvilket dog er et fald i 90 pct.-fraktilen fra over 40 pct. året før. Den kraftige opbremsning i væksten sker først i 2. halvår 2008, jf. også figur 2. Generelt kan det konstateres, at niveauet blandt institutterne - set over hele fraktildelingen - er faldet betydeligt.

Det bemærkes igen, at væksten i gennemsnittet ligger tæt på 8 pct. grænsen, som er en indikator, jf. de regler, der skal forhindre misbrug af den statslige garantiordning. Væksten er dog i 4. kvartal 2008, efter garantiordningens ikrafttræden, faldet, og tendensen er fortsat i 1. kvartal 2009.

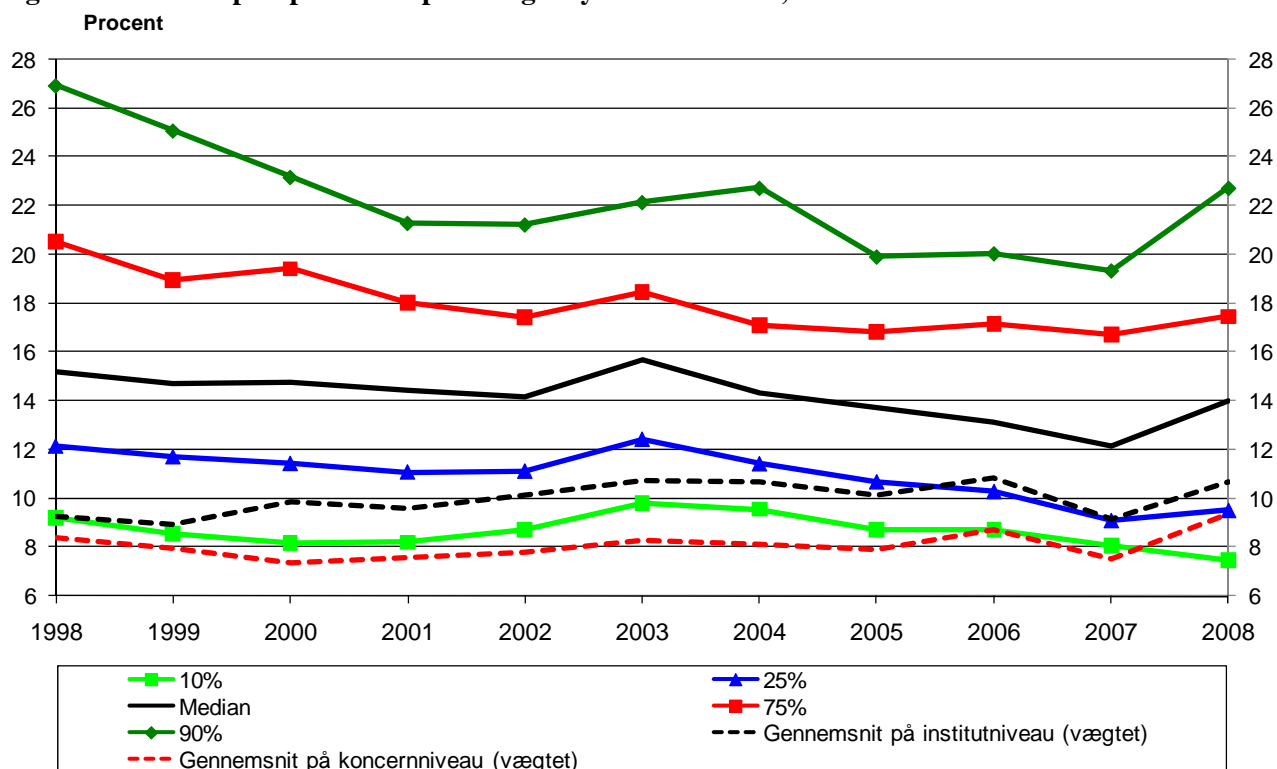
Kernekapitalprocent

Kernekapitalprocenten er i 2008 steget for sektoren som helhed, både på institutniveau og på koncernniveau.¹⁶

I figur 11 er vist spredningen bag denne udvikling. Fraktilerne (på institutniveau) er sammenholdt med udviklingen i det vægtede gennemsnit på såvel institutniveau som på koncernniveau (jf. de stiplede kurver).

¹⁶ Nye solvensregler (Basel II) fra 2008 bevirker at tallene ikke er helt sammenlignelige.

Figur 11: Kernekapitalprocent - spredning belyst ved fraktiler, 1998-2008

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Det vægtede gennemsnit ligger forholdsvis lavt - tæt på 25 pct.-fraktilen på institutniveau - hvilket er et udtryk for, at de største institutter ligger tættest på minimumskapitalkravet.¹⁷

6. Om statistikken

Markedsudviklingsartiklen er baseret på indberettede årsregnskaber mv. for pengeinstitutter i Danmark. Der er tale om instituttal medmindre andet er anført.

I denne artikel er fokus på udviklingen i udvalgte regnskabsposter og nøgletal på sektorniveau og på den bagvedliggende udvikling i de enkelte pengeinstitutter. På et senere tidspunkt vil Finanstilsynet publicere "Statistisk materiale for pengeinstitutter". Denne publikation indeholder flere indberettede oplysninger fra pengeinstitutternes årsindberetning 2008. Endvidere følger en opdatering af nøgletal i femårsoversigt fordelt på grupper og de enkelte institutter i nøgletalsdatabasen på Finanstilsynets hjemmeside.

Kun pengeinstitutter med en arbejdende kapital på over 250 mio. kr. indgår i statistikken - med mindre andet er anført - og disse institutter er inddelt i 3 grupper efter størrelse, se også appendiks 3 som viser gruppefordelingen. Pengeinstitutter i gruppe 1-3 dækker ca. 99 pct. af den samlede balancesum. Gruppe 4 består af 37 mindre pengeinstitutter.

¹⁷ Minimumskapitalkravet er 8 pct. af de risikovægtede aktiver. Som kapital kan medregnes kernekapital og supplerende lånekapital. Den supplerende lånekapital må ikke medregnes med mere end 100 pct. af kernekapitalen efter fradrag, Dvs. mindst halvdelen af kapitalkravet skal være kernekapital.

7. Appendiks

Appendiks 1

Årsregnskaber fordelt på grupper, 2007-2008 (foreløbige tal)

Mio. kr.	Gruppe 1			Gruppe 2			Gruppe 3			Gruppe 4		
	2007	2008	Ændring i pct.	2007	2008	Ændring i pct.	2007	2008	Ændring i pct.	2007	2008	Ændring i pct.
Resultat poster (uddrag)												
Netto renteindtægter	26.366	35.147	33,3	7.621	8.528	11,9	8.223	9.257	12,6	153	172	12,4
Udbytte af aktier mv.	974	579	-40,6	104	118	13,8	250	209	-16,2	4	4	-12,6
Netto gebyrindtægter	13.570	13.394	-1,3	3.037	2.489	-18,0	3.130	2.520	-19,5	79	66	-16,6
Netto rente- og gebyrindtægter	40.910	49.120	20,1	10.762	11.135	3,5	11.602	11.986	3,3	236	241	2,3
Kursreguleringer	3.843	-3.245	-184,4	957	-1.333	-239,2	2.221	-66	-103,0	-3	-71	2528,4
Udgifter til personale og administration	26.955	29.269	8,6	6.901	7.180	4,0	8.569	9.669	12,8	173	183	5,5
Nedskrivninger på udlån m.v.	-427	13.756	*	258	9.651	3638,3	-92	4.771	*	-4	17	*
Resultat af kapitalandele	10.273	5.868	-42,9	529	-415	-178,6	851	113	-86,7	0	0	*
Resultat før skat	28.618	4.833	-83,1	4.914	-7.682	-256,3	6.029	-3.132	-151,9	60	-38	-163,8
Skat	4.832	865	-82,1	1.050	-767	-173,0	1.169	-443	-137,9	12	-10	-188,4
Årets resultat	23.786	3.969	-83,3	3.864	-6.915	-278,9	4.859	-2.689	-155,3	48	-28	-157,8
Balance poster (uddrag)												
Tilgodehavender hos kreditinstitutter	636.038	452.504	-28,9	52.426	61.669	17,6	36.836	38.011	3,2	401	427	6,4
Udlån	1.644.007	1.737.827	5,7	269.152	304.439	13,1	213.026	231.799	8,8	2.650	2.943	11,1
Obligationer	629.787	747.387	18,7	89.816	96.989	8,0	37.955	39.262	3,4	992	863	-13,0
Aktier m.v.	11.339	8.638	-23,8	5.278	4.816	-8,7	15.718	8.351	-46,9	223	158	-29,1
Gæld til kreditinstitutter	996.573	904.257	-9,3	168.653	193.184	14,5	93.176	80.243	-13,9	106	122	15,2
Indlån	1.247.544	1.275.797	2,3	190.833	206.884	8,4	170.660	195.068	14,3	3.374	3.561	5,5
Udstedte obligationer	424.358	542.087	27,7	20.688	36.420	76,0	3.743	6.962	86,0	3	4	16,6
Egenkapital i alt	160.314	156.003	-2,7	31.008	26.794	-13,6	50.932	49.248	-3,3	901	845	-6,2
Balance	3.472.256	3.845.157	10,7	450.626	529.515	17,5	336.164	353.704	5,2	4.485	4.640	3,5
Garantier	409.583	464.162	*	71.423	51.457	*	99.415	71.642	*	1.180	698	*
Andre forpligtigelser	139.169	137.858	*	9.437	11.538	*	12.637	14.374	*	0	0	*
Udvalgte Nøgletal (institutniveau)												
Solvensprocent	11,63	14,34		11,56	10,22		16,16	17,55		21,82	23,83	
Kernekapitalprocent	8,35	10,65		8,80	7,62		13,69	14,34		21,48	23,22	
Årets egenkapitalforrentning før skat	18,66	3,04		16,97	-26,67		13,07	-6,26		6,94	-4,39	
Indtjening pr. omkostningskrone	1,99	1,09		1,66	0,56		1,68	0,81		1,34	0,82	
Akkumuleret nedskrivningsprocent	0,38	0,85		0,91	4,67		1,12	2,99		1,95	2,19	
Årets nedskrivningsprocent	-0,04	0,61		0,08	2,59		-0,01	1,45		0,00	0,17	

Anm.: Der er i sammenligningstallene taget højde for fusioner samt udviklinger i omfanget af arbejdende kapital, der bevirker, at et institut overgår fra én gruppe til en anden. Det vil med andre ord sige, at grupperne er låst med udgangspunkt i gruppefordelingen i 2008.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Appendiks 2

Pengeinstitutternes nøgletal, 2004-2008 (foreløbige tal)

<i>Institutniveau</i>	Gruppe 1-3 I alt				
	2004	2005	2006	2007	2008
Solvensprocent	13,47	13,22	13,77	12,26	14,11
Kernekapitalprocent	10,77	10,21	10,86	9,18	10,69
Egenkapitalforrentning før skat	21,61	21,24	21,74	17,26	-2,53
Egenkapitalforrentning efter skat	16,05	16,27	17,15	14,19	-2,36
Indtjening pr. omkostningskrone	1,85	1,99	2,12	1,87	0,93
Renterisiko (% af kernekapital efter fradrag)	1,84	1,54	1,57	1,96	2,09
Valutaposition (% af kernekapital efter fradrag)	5,23	5,91	5,98	8,99	7,95
Valutarisiko (% af kernekapital efter fradrag)	0,14	0,27	0,22	0,20	0,31
Udlån plus hensættelser herpå i forhold til indlån	105,63	115,29	132,08	132,15	137,88
Overdækning ifht. lovkrav om likviditet	180,75	140,05	123,59	101,08	82,66
Summen af store engagementer (% af ansvarlig kap.)	138,57	146,13	133,37	123,26	91,03
Andel af tilgodehavender med nedsat rente	0,52	0,34	0,24	0,29	1,18
Akkumuleret nedskrivningsprocent	1,82	1,00	0,66	0,54	1,57
Årets nedskrivningsprocent	0,10	-0,03	-0,07	-0,02	0,96
Årets udlånsvækst	14,13	24,70	25,46	25,70	5,88
Udlån ifht. egenkapital	7,32	7,64	7,88	8,84	9,62
<i>Koncernniveau</i>	2004	2005	2006	2007	2008
Solvensprocent	10,51	10,53	11,21	10,19	12,67
Kernekapitalprocent	8,10	7,93	8,74	7,51	9,38
Egenkapitalforrentning før skat	22,39	22,47	22,48	18,49	0,76
Egenkapitalforrentning efter skat	16,28	16,70	16,95	14,43	-0,12
Indtjening pr. omkostningskrone	1,78	1,86	1,96	1,73	1,02
Renterisiko (% af kernekapital efter fradrag)	2,01	1,65	1,88	2,36	2,62
Valutaposition (% af kernekapital efter fradrag)	5,24	5,31	6,07	8,78	8,65
Valutarisiko (% af kernekapital efter fradrag)	0,16	0,27	0,24	0,19	0,33
Overdækning ifht. lovkrav om likviditet	165,55	167,03	140,77	102,05	83,71
Summen af store engagementer (% af ansvarlig kap.)	152,91	153,50	129,42	133,94	104,06
Akkumuleret nedskrivningsprocent	1,27	0,64	0,42	0,36	0,92
Årets nedskrivningsprocent	0,06	-0,07	-0,05	-0,01	0,66
Årets udlånsvækst	10,73	22,67	18,77	19,44	5,91
Udlån ifht. egenkapital	15,02	15,00	13,98	14,98	16,24

Anm.: Nøgletallene er beregnet på baggrund af de institutter, der eksisterede i de enkelte år.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Appendiks 3

Størrelsesgruppering af gruppe 1-4 pengeinstitutterne pr. ultimo 2008.

FT.nr. Navn	FT.nr. Navn	FT.nr. Navn
Gruppe 1 - Arb.kapital over 50 mia.kr. 2222 Nordea Bank Danmark A/S 3000 Danske Bank A/S 7858 Jyske Bank A/S 8079 Sydbank A/S 10001 FIH Erhvervsbank A/S 5	Gruppe 3 (fortsat) 6860 Nordfyns Bank, Aktieselskabet 6880 Totalbanken A/S 7230 Østjydsk Bank A/S 7270 Aarhus Lokalbank Aktieselskab 7320 Djurslands Bank A/S 7380 Morsø Bank, Aktieselskabet 7440 Nørresundby Bank A/S 7500 Hvidbjerg Bank Aktieselskab 7570 Pen-Sam Bank A/S 7780 Skjern Bank, Aktieselskabet 7790 Vinderup Bank, A/S 7890 Salling Bank A/S 7930 Kreditbanken A/S 7990 Tønder Bank A/S 8099 Nordjyske Bank A/S 8115 Gudme Raaschou Bank A/S 8222 Dexia Bank Denmark A/S 8229 Capinordic Bank A/S 8231 FIH Kapital Bank A/S 8269 Carnegie Bank A/S 9020 Sparekassen Hvetbo A/S 9033 Løkken Sparekasse 9044 Dronninglund Sparekasse 9070 Sparekassen Vendsyssel 9080 ebb bank a/s 9090 Thy, Sparekassen 9100 Morsø Sparekasse A/S 9116 Sparekassen Limfjorden 9133 Frøslev-Møllerup Sparekasse 9137 Ekspres Bank A/S 9144 Bank DnB Nord A/S 9174 Farsø, Sparekassen 9189 EIK Bank Danmark A/S 9201 Midtjylland, Sparekassen 9212 Hals Sparekasse 9217 Himmerland A/S, Sparekassen 9261 Skals, Sparekassen i 9283 Langå Sparekasse 9307 Spar Salling Sparekasse 9312 Sparekassen Balling 9335 Kronjylland, Sparekassen 9351 Hobro, Sparekassen 9363 Den lille Sparekasse 9388 Sparekassen Djursland 9486 Sparekassen Østjylland 9682 Nr. Nebel og Omegn, Sparekassen for 9684 Fanø Sparekasse 9686 Den Jyske Sparekasse 9690 Vorbasse-Hejnsvig Sparekasse	Gruppe 3 (fortsat) 9695 Brørup Sparekasse 9740 Frøs Herreds Sparekasse 9797 Broager Sparekasse 9824 Løgumkloster, Sparekassen 9827 Bredebro, Sparekassen 9860 Folkesparekassen 13080 Frørup Andelskasse 13290 Andelskassen Fælleskassen 13460 Merkur, Den Almennyttige Andelskasse 84
Gruppe 2 - Arb.kapital over 10 mia. kr. 725 Fionia Bank A/S 5201 Amagerbanken Aktieselskab 5301 Arbejdernes Landsbank, Aktieselskab 5470 Forstædernes Bank A/S 6160 Roskilde Bank, Aktieselskab Roskilde Bank A/S 7670 Ringkjøbing Landbobank, Aktieselskab 7681 Alm. Brand Bank A/S 7730 Vestjysk Bank A/S 8117 Nykredit Bank A/S 9260 Sparbank A/S 9380 Spar Nord Bank A/S 12000 Sammenslutningen Danske Andelskasser 12	Gruppe 4 - Arb.kapital under 250 mio. kr. 544 Refsnæs Sparekasse 547 Arts Herred, Sparekassen for 579 Sparekassen 'Den lille Bikube' 631 Kongsted Sparekasse 800 Flemløse Sparekasse 847 Rise Spare- og Lånekasse 5125 Leasing Fyn og Factoring Bankaktieselskab 9024 Ø. Brønderslev Sparekasse 9121 Bøddum-Ydby Sparekasse 9124 Sønderhå-Hørsted Sparekasse 9135 Klim Sparekasse 9143 Hunstrup-Østerild Sparekasse 9228 Vokslev Sogns Spare- og Laanekasse 9354 Rønde og Omegns Sparekasse 9356 Agri-Egens Sparekasse 9357 Helgenæs Sparekasse 9358 Vistoft Sparekasse 9361 Tved Sparekasse 9369 Søby-Skader-Halling Spare- og Laanekasse 9377 Sparekassen Midtdjurs 9501 Fruering-Vitved Sparekasse 9627 Ulfborg Sparekasse 9629 Stadil Sparekasse 9634 Borbjerg Sparekasse 9639 Fjaltring-Trans Sparekasse 13000 Lunde-Kvong Andelskasse 13020 Ryslinge Andelskasse 13070 FASTER Andelskasse 13100 Københavns Andelskasse 13220 Andelskassen OIKOS 13230 Brønderup, J.A.K. Andelskassen 13240 Ebeltoft, Andelskassen J.A.K 13330 Slagelse, Andelskassen J.A.K 13350 Østervraa, J.A.K. Andelskassen 13370 J.A.K. Andelskassen Varde 13420 Thisted Andelskasse 13450 Funder Fælleskasse Andelskasse 37	
Gruppe 3 - Arb.kapital over 250 mio. kr. 400 Lån og Spar Bank A/S 522 Sjælland, Sparekassen 537 Dragsholm Sparekasse 644 Fanebjerg Sparekasse 681 Lolland A/S, Sparekassen 755 Middelfart Sparekasse 828 Sparekassen Faaborg A/S 844 Svendborg Sparekasse 1149 Saxo Bank A/S 1187 E*TRADE Bank A/S 1671 Basisbank A/S 1693 Cantobank A/S 5140 Finansbanken A/S 5999 Danske Andelskassers Bank A/S 6060 DiBa Bank A/S 6070 Max Bank A/S 6100 Skandinaviske Enskilda Banken A/S 6140 Møns Bank, A/S 6150 Skælskør Bank Aktieselskab 6220 Vordingborg Bank A/S 6300 Lokalbanken i Nordsjælland a/s 6471 Grønlandsbanken, Aktieselskab 6482 BRFBank A/S 6520 Lollands Bank, Aktieselskab 6771 Lægernes Pensionsbank A/S 6850 Vestfyns Bank A/S		

Anm.: Den arbejdende kapital består af: Indlån, udstedte obligationer m.v., efterstillede kapitalindskud og egenkapital.

Kilde: Finanstilsynet

Nødlidende institutter i 2008	
570 bankTrelleborg a/s	Fusioneret med Sydbank A/S
7680 Bonusbanken A/S	Fusioneret med Vestjysk Bank A/S
9139 Sparekassen Spar Mors	Fusioneret med Morsø Bank, Aktieselskabet
6160 Roskilde Bank, Aktieselskab Roskilde Bank A/S	Håndteret af Nationalbanken og det Private beredskab
9080 ebh bank a/s	Håndteret af Finansiell Stabilitet

Nødlidende institutter i 2009	
725 Fionia Bank A/S	Håndteret af Finansiell Stabilitet
9033 Løkken Sparekasse	Håndteret af Finansiell Stabilitet

Fusioner i 2008	
Ophørte instiutter	Fortsættende institutter
580 Hårslev Sparekasse	522 Sjælland, Sparekassen
7650 Ringkjøbing Bank, Aktieselskabet	7730 Vestjysk Bank A/S
9117 Sparekassen Nordmors	9133 Frøslev-Møllerup Sparekasse
9214 St. Brøndum Sparekasse	9217 Himmerland A/S, Sparekassen
9224 Ulsted Sparekasse	9070 Sparekassen Vendsyssel
13430 Rødding, J.A.K. Andelskasse	9860 Folkesparekassen

Fusioner i 2009	
Ophørte instiutter	Fortsættende institutter
6300 Lokalbanken i Nordsjælland a/s	880 Handelsbanken - filial af Svenska Handelsbanken AB
9363 Den lille Sparekasse	9351 Hobro, Sparekassen
9824 Løgumkloster, Sparekassen	9686 Den Jyske Sparekasse

Nødlidende institutter:

Ved nødlidende pengeinstitutter forstås institutter, som ikke opfylder kapital- eller likviditetskravene i lov om finansiell virksomhed § 124 og § 152.